

DE WETHOUDERSBUURT

Al kort na de bevrijding werd een groot stuk bouwland, gelegen tussen de Molenstraat en de Veenderweg door het aanleggen van drie wegen bouwrijp gemaakt, waaraan de eerste nieuwbouwwoningen van na de oorlog verrezen. Deze wegen kregen de naam van vroegere wethouders, de Thomaslaan, IJssel de Schepperlaan en de Van Voorthuizenlaan. Daar de naamborden geen nadere aanduiding verstrekken omtrent deze mensen verstrekken, is het wel aardig, vooral voor de jongere generatie, zij het kort, te vertellen wat ze voor Ede betekend hebben.

Beginnen we met de Thomaslaan als herinnering aan dokter Andreas Jacobus Thomas, geboren 28 juli 1821 te Leiden. Hij vestigde zich als jong arts in ons dorp en bewoonde een groot vierkant huis hoek Molenstraat- Notaris- Fischerstraat. Omtrent zijn dokterspraktijk is weinig bekend, maar al spoedig na zijn komst in Ede, begaf hij zich in de plaatselijke politiek. Als liberaal deed dokter Thomas 31 juli 1858 zijn intrede inde gemeenteraad om op 5 september 1865 tot wethouder te worden gekozen.

Het College van B & W bestond toen uit Jhr. A.W. Van Borssele burgemeester en de wethouders A. Van Schothorst en A.J. Thomas. dit drietal, bekend door hun zuinig beheer van de gemeentefinanciën, zou twintig jaar lang, van 1865 tot 1885, in dezelfde samenstelling het dagelijks bestuur van de gemeente Ede uitmaken. De heer Van Schothorst bezat ook een behoorlijke staat van dienst, wethouder van 1859 tot 1887, naar hem werd in Lunteren, waar hij 18 januari 1899 overleed, een straat genoemd.

Wethouder en in mindere mate ook raadslid, betekende in die jaren min of meer een erebaan. Rijk kon je er allerminst van worden: het was een aardige bezigheid voor mensen die over voldoende geld, vrije tijd en een beetje mensenkennis beschikten. Vandaar ook dat iemand, eenmaal in de Raad gekozen, soms jarenlang bleef zitten. Dokter Thomas was al spoedig een populair man in Ede. Al bleek hij, volgens sommigen, wel wat al te vooruitstrevend, hij behartigde de belangen van onze gemeente op uitstekende wijze. Zijn wethouderschap kreeg, zij het weliswaar, een abrupt einde in 1885.

Tot dan toe had de bevolking zich niet warmgelopen voor gemeenteraadsverkiezingen. De mensen die erin zaten hadden geen bepaalde politieke kleur en ze deden het goed, waar zou men zich druk om maken.

A.J. Thomas 1821-1908
(foto B. Bruining)

Deze gelatenheid veranderde na de doleantie, er werden Christelijke verkiezingspartijen opgericht, die met eigen kandidaten naar voren kwamen. Die liberalen waren voor het merendeel vrijdenkers, die

nergens aan deden en alleen maar oog hadden voor materiële zaken. Bovendien toonden zij zich veel te vooruitstrevend, het werd hoog tijd dat in de Raad mensen met meer principiële opvattingen zitting namen. Voor het eerst ontbrandde in genoemd jaar een hevige verkiezingsstrijd in ons dorp. Om bepaalde kandidaten naar voren te schuiven werden unfaire middelen niet geschuwd.

Vooraf dokter Thomas moest het ontgelden, zij het onder het mom dat deze aanvallen, niet de man, maar zijn beginselen golden. Het eind van het liedje was dat de dokter zijn zetel verloor, al zou hij later, toen de gemoederen bedaard waren toch weer in de Raad terugkeren. Men miste deze capabele man; op 30 juli 1892, de zeventig al gepasseerd, deed hij opnieuw zijn intrede in de gemeenteraad om van 7 september 1897 tot 24 juni 1903 zelfs weer als wethouder te fungeren. Op laatstgenoemde datum vond dokter Thomas het, gezien zijn leeftijd, welletjes en trok zich terug uit het politieke leven, hij overleed 4 februari 1908.

Zijn opvolger werd mr. Gerhard Jacob IJssel de Schepper, geboren 16 mei 1870 te Utrecht, ook al spoedig in landelijk Ede ingeburgerd. Mr. IJssel de Schepper behoorde niet tot een bepaalde politieke richting maar was van mening dat gemeentebelangen het beste konden worden behartigd door mensen die niet aan partijregels gebonden waren. Reeds 3 september 1901 deed hij zijn intrede in de Raad om op 1 september 1903 tot wethouder te worden benoemd, een functie die deze man bijna dertig jaar zou vervullen.

G.J. IJssel de Schepper 1870-1944
(foto H.W. Mens)

Mr. IJssel de Schepper was een financieel onafhankelijk man die een fraaie villa met grote tuin aan de Stationsweg bewoonde. Hij beschikte, middels paarden en rijtuigen over eigen vervoer, waarvoor hij aan de Klaas Katerlaan een speciale manege had laten bouwen. Als koetsier, verzorger en africhter van de paarden was R. Van de Scheur bij hem in dienst, een man in het dorp even bekend als zijn baas die op 31 maart 1931 als zodanig zijn zilveren jubileum vierde. Op zijn eigen terrein, de manege, werd de jubilaris door verschillende sprekers, mr. IJssel de Schepper voorop, in het zonnetje gezet.

Door de Koninklijke jachtvereniging werd hem, vanwege zijn kennis van en omgaan met paarden, door luitenant Tonnet de eremedaille van de vereniging aangeboden.

Overigens had Van der Scheur reeds de rijzweep verwisseld voor een chauffeurspet want ook hier had de auto haar intrede gedaan, al werden de rijpaarden nog aangehouden.

Wethouder mr. IJssel de Schepper heeft in zijn lange ambtsperiode heel wat veranderingen in ons dorp meegemaakt. De bouw van gasfabriek en watertoren, de komst van het garnizoen, de moeilijke mobilisatiejaren en na de Eerste Wereldoorlog de uitbreiding van Ede. Uit hoofde van zijn functie was hij bij heel wat objecten nauw betrokkenen heeft er enthousiast aan gewerkt. Ook buiten het politieke leven heeft mr. IJssel de Schepper zich verdienstelijk gemaakt, zo behoorde hij bij het eerste bestuur van de V.V.V., werd in 1903 bestuurslid en van 1927 tot zijn overlijden, zelfs voorzitter van de Spaarbank voor Ede. Daarnaast droeg hij de plaatselijke verenigingen een warm hart toe en altijd bereid tot medewerking.

Ook zijn vrouw had daarbij een werkzaam aandeel: zij was bestuurslid van de bewaarschool en had zitting inde nodige damescomités. Hoewel geen Edenaar zijnde, was mr. IJssel de Schepper al gauw

met het doen en laten van de inwoners op de hoogte, bovendien kende hij elke weg en straat en wist wie er woonde, een kennis die hem bij raadsvergaderingen vaak van pas kwam. Tijdens de raadsvergadering van 10 september 1926 werd zijn vijf en twintig jarig jubileum als raadslid herdacht. Burgemeester Creutz bracht hem daar dank en hulde voor het vele door hem, in het belang van de Edese gemeenschap verricht. Vijf jaar later, 1 september 1931 nam mr. IJssel de Schepper afscheid van de Raad waarvan hij dertig jaar deel had uitgemaakt. Hij leefde nog jaren als rustig burger en overleed 19 december 1944.

Rest ons nog de Van Voorthuizenlaan, genoemd naar Willem Stephanus Van Voorthuizen, geboren 1 maart 1880 te Ede. Hij stond bij de burgerlijke stand ingeschreven als koopman, maar heeft zich vrijwel zijn gehele leven met politiek beziggehouden. Behalve het feit dat deze man ook jarenlang een wethouderszetel heeft bezet, bestond er weinig overeenkomst tussen hem en de twee reeds genoemde wethouders. Waren deze beide ruimdenkend en breed van opvattingen. Willem Van Voorthuizen toonde zich een man van strenge principes. Hij was in zijn tijd de steunpilaar van de plaatselijke afdeling C.H.U. waarvan hij reeds op vier en twintigjarige leeftijd voorzitter werd.

Voor deze partij werd hij op 4 april 1912 als raadslid geïnstalleerd en zou daar tot zijn overlijden deel van uitmaken. Op 4 september 1923 werd hij tot wethouder gekozen een functie, die hij met een kleine onderbreking, van 1927 tot 1929, ook tot zijn dood vervulde. De heer Van Voorthuizen bleef, ondanks de soms felle oppositie vanuit de Raad, trouw aan zijn beginselen en kwam daar rond voor uit, maar juist daardoor werd hij een alom gerespecteerd man. Aan zijn zorg waren vele jaren volkshuisvesting, openbare gebouwen en Hinderwet toevertrouwd, zaken die hij naar beste weten behartigde.

Tijdens de vele jaren van zijn wethouderschap trad hij, bij afwezigheid van het hoofd der gemeente ook vaak op als waarnemend burgemeester. Na het vertrek van burgemeester Creutz in 1937 toen de benoeming van een nieuwe burgemeester nog op zich liet wachten, fungeerde Van Voorthuizen tot ieders tevredenheid, geruime tijd als locoburgemeester. Willem Van Voorthuizen was geen man van veel woorden, maar als hij zijn mening gaf, was deze altijd goed gefundeerd, eerlijk en oprecht.

Als geboren en getogen Edenaar kende hij de mensen als geen ander, hij sprak met hen in de vertrouwde dorps taal en had een open oor voor hun moeilijkheden. Heel wat dorpingen wisten de weg naar zijn huis aan de Molenstraat, juist even over de spoorlijn te vinden als zij raad of hulp nodig hadden. Een ziekbed heeft hij niet gekend, hij was slechts twee dagen onwel, toen 25 maart 1941 de mare zich door het dorp verspreidde: "Willem Van Voorthuizen is overleden.

Dit waren korte impressies van drie mannen die eens een belangrijke rol in ons dorpsleven speelden en wier namen in de wethouders buurt voortleven.

W.S. van Voorthuizen 1880-1941
(foto J.W. van der AA)